

2. A projekt *indokoltságának* „látható” leírása (párhuzam vonása a jelenlegi és a projekt megvalósítása utáni helyzet között).
3. A projekt *célja*. Itt a célt nem szabad összekeverni a módszerekkel. A célt az aktivitások eredményei reprezentálják, a módszert pedig azok az aktivitások, amelyeket a cél elérése érdekében kell kifejteni.
4. A projekttel *megcélzott társadalmi csoport* leírása.
5. A projekt *részletezése és megoldásának módjai*. A megoldás módjain kívül indokolni kell azt is, hogy miért éppen rájuk esett a választás. Törekedni kell arra, hogy ami itt szerepel, az minél inkább kvadráljon a támogató szervezet működésének lényegével. Ugyancsak e helyütt kell szerepeltetni a megvalósítás ütemezését, költségeit. (Az utóbbi vonatkozásában se többet, se kevesebbet nem szabad kérni, mint amennyire éppen szükség van.)
6. A *kooperálók* feltüntetése során az általuk futtatott projektekről is tájékoztatni kell.
7. Az *értékelés módja és dokumentálása* (outputok „prognosztizálása”, a végrehajtás ellenőrzé-

sének módjai és gyakorisága, az értékelés kritériumainak felsorolása, az információk gyűjtésének mikéntje, az értékelés tapasztalatainak felhasználása a projekt menet közbeni tökéletesítésére, az ellenőrzéssel foglalkozók megnevezése, és a projekt eredményeinek publikussá tétele).

8. A *költségvetés* részletezése és a projekt adta eredmények további kiszélesítésének finanszírozása. Ez az egyik legfontosabb eleme a projekt tartalmának: tüzetesnek és reálisnak kell lennie. Nem szabad megfélemlenünk a projekt következtében várható bevételek feltüntetéséről sem.
9. *Mellékletek*. Ezek a projekt hitelességét hivatottak dokumentálni, s így lehetnek: kivágatok, ajánlások, sőt fényképek is, minthogy egy-egy jól sikerült fénykép „szebben beszél”, mint a tucatszámra teleírt papirosok.

JANDÁKOVÁ, P.: Jak psát projekty a žádosti o dar. = Čtenář, 49. köt. 9–10. sz. 1997. p. 306–310./

(Futala Tibor)

Olvasó és használó

Mind az *olvasó* (hagyományos), mind pedig a *használó* (kevésbé hagyományos) fogalmára számos meghatározás született. E meghatározások egyike-másika (különösen a hetvenes években) a vezető fogalom rangjára aspirált. Igazában sem a könyvtáros, sem a szaktájékoztató szakmának nem érdeke, hogy e két egylényegű, tehát szinonimaként is használható fogalmat „versenyeztesse” egymással.

Az olvasót és a használót egyaránt „olyan személynek kell tekinteni, aki az olvasás-tájékoztató folyamatában individuális megismerő tevékenységet végez”. Ezt a tevékenységet „lélektani, biológiai és szociokulturális diszpozíciók, illetve bizonyos műveltségi jellemzők determinálják”. Az iménti meghatározás mindkét fogalom közös összetevőit tartalmazza. A köztük lévő különbségeket a motivációk és a szükségletek eltéréseivel lehet kifejezni. Ezek mindenekelőtt konkrét könyvtári és információs szolgáltatások iránt olvasási és információs preferenciákban és érdekekben manifestálódnak.

Az olvasók/használók elégedettségét felettébb nehéz bármely könyvtárnak megszereznie, és még nehezebb megtartania. Ehhez az első lépés az olvasói/használói tábor tüzetes megismerése, illetve e megismerés naprakészen tartása. Az e célt

szolgáló elemzéseknek az életkori, a műveltségi (megkezdett és befejezett szakképzettségi), a szociális (foglalkozási, társadalmi rang szerinti) és az egészségügyi (pillanatnyi és tartós megbetegedési) körülményeket egyaránt fel kell ölelniük.

A különböző médiumok, szabadidő-intézmények, könyvterjesztő vállalatok között adáz konkurenciaharc dúl a „lelkekért”. Lehetőségeikkel azonban csupán a populáció egy része tud jelenleg és a jövőben is élni. A könyvtárnak mint nyilvános intézménynek egyebek mellett az is kötelessége volna, hogy kiküszöbölje vagy legalábbis csökkentse azok hendikepjét, akik anyagi okok miatt nem „csemegézhetnek” a fenti kínálatból. Ebből következők: a könyvtárnak korántsem csak tényleges olvasóit/használóit kell megismernie, hanem a potenciálisakat is. Különben a könyvtár akkor is „szegénységi ellátás” intézményeként fog működni, ha történetesen feltételrendszere (elhelyezés, szolgáltatási idő, állomány stb.) eléri vagy meghaladja a kívánatos szintet.

ŠAKÁLOVÁ, E.: Čítatel' a použivatel'. = Knižnice a informace, 29. köt. 11. sz. 1997. p. 442–448./

(Futala Tibor)